

Поздимирська гімназія
Червоноградської міської ради
Львівської області



Затверджено
Протокол засідання педагогічної ради
№1 від 30.08.2024р

**Навчальні програми
вчительки початкових класів
Гук Л.В.
для 1-2 класу**

створені на основі типової освітньої програми,
розробленої під керівництвом Савченко О. Я
(Наказ Міністерства освіти і науки України
від 12.08.2022 №743-22)

https://docs.google.com/document/d/1xX6Iw6FyI0Dd6Yb5SGBaNig_8eqLCtzU/edit

2024-2025 н.р.

Типовий навчальний план для 1-2 класів початкової школи

Навчальний предмет/ інтегрований курс	Кількість годин на тиждень		
	1 кл.	2 кл.	Разом
<i>Інваріантний складник</i>			
Українська мова*	7	7	19
Іноземна мова	2	3	
Математика	4	4	8
Я досліджую світ	3	3	6
Дизайн і технології	1	1	3
Інформатика	-	1	
Мистецтво	2	2	4
Фізична культура**	3	3	6
Усього	22	24	46
<i>Варіативний складник</i>			
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1	2
Кількість навчальних годин на тиждень, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)	23	25	48
Гранично допустиме тижневе / річне навчальне навантаження учня	20/700	22/770	42/1470

* 1 клас – інтегрований курс «Українська мова. Навчання грамоти»;

**2 клас – окремі навчальні предмети «Українська мова», «Читання», або інтегрований курс «Українська мова».

**Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.



- 1.Українська мова (інтегрований курс)
- 2.Математика
- 3.ЯДС
- 4Мистецтво
- 5.Дизайн і технології
- 6.Інформатика



(інтегрований курс*) Українська мова

Мовно-літературна освітня галузь

Пояснювальна записка

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;
- формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;
- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;
- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;
- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія **«Взаємодіємо усно»** спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія **«Читаємо»** передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної



інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Змістова лінія **«Взаємодіємо письмово»** спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

Змістова лінія **«Досліджуємо мовні явища»** спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування в молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

*Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

1 клас – інтегрований курс «Українська мова. Навчання грамоти»;

2 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Читання» або інтегрований курс цих навчальних предметів «Українська мова».

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>доречно реагує</i> на них [1 MOB 1.1]; <i>виконує</i> навчальні та ігрові дії відповідно до прослуханої інструкції [1 MOB 1.1]; <i>слухає й розуміє</i> коротке монологічне висловлення [1 MOB 1.1];	Сприймання усної інформації.
<i>відповідає</i> на запитання за змістом прослуханого (<i>хто? що? де? коли? як?</i>) [1 MOB 1.2], [1 MOB 1.4]; <i>розповідає</i> , про що мовиться в тексті, який прослуховувався [1 MOB 1.2], [1 MOB 1.4];	Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.
<i>ділиться</i> своїми почуттями та емоціями від почутого [1 MOB 1.5]; <i>розповідає</i> , що зацікавило в усному повідомленні [1 MOB 1.3];	Оцінювання усної інформації.
<i>відтворює</i> у ролях (з учнями або вчителем) діалог із прослуханих казок, розповідей [1 MOB 1.2]; <i>вступає</i> в діалог на теми, які викликають зацікавлення [1 MOB 1.6], [1 MOB 1.7]; <i>самостійно формулює</i> репліки (запитання) до співрозмовника за змістом попередньо підготовленої короткої бесіди на добре знайому тему [1 MOB 1.6], [1 MOB 1.7];	Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.



<i>уважно слухає</i> співрозмовника й <i>адекватно відповідає</i> на його запитання [1 MOV 1.1]; <i>користується</i> формулами мовленнєвого етикету в ситуаціях навчального та побутового спілкування (вітання, прощання, вибачення, подяка, звернення з проханням) [1 MOV 1.8]; <i>дотримується</i> правил спілкування з людьми різного віку [1 MOV 1.8]; <i>використовує</i> відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо) [1 MOV 1.7]; <i>регулює</i> дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування [1 MOV 1.8], [1 MOV 4.2];	
<i>повторює</i> услід за вчителем зразок зв'язного висловлення (обсягом 2-3 речення) зі збереженням його змісту та інтонаційних особливостей [1 MOV 1.3]; <i>переказує</i> знайому казку, короткий прослуханий текст з опорою на подані малюнки, словосполучення, запитання, план [1 MOV 1.2], [1 MOV 1.3]; <i>самостійно будує</i> коротке зв'язне висловлення за поданим початком, малюнком (ілюстрацією, серією малюнків), на основі прослуханого тексту або випадку з життя [1 MOV 1.6], [1 MOV 1.7]	Створення усних монологічних висловлень
Змістова лінія «Читаємо»	
<i>читає вголос</i> доступні тексти переважно цілими словами (окремі слова ускладненої структури – складами) [1 MOV 2.1]; <i>виявляє</i> у процесі читання <i>розуміння</i> значень більшості слів, <i>звертає увагу</i> на незнайомі слова, <i>запитує</i> у дорослих їх значення [1 MOV 2.1]; <i>правильно інтонує</i> речення, у кінці яких стоять різні розділові знаки (після попередньої підготовки) [1 MOV 2.1]; <i>читає і називає</i> нескладні за змістом і формою фольклорні та літературні тексти (загадка, лічилка, казка, вірш, оповідання) [1 MOV 2.1]; <i>виділяє</i> в структурі тексту заголовки [1 MOV 2.2]; <i>пояснює</i> зв'язок заголовка та ілюстрацій зі змістом твору (у прозорих випадках) [1 MOV 2.2]; <i>виявляє розуміння</i> фактичного змісту невеликих за обсягом і нескладних текстів: <i>пояснює</i>, яка подія відбулася, <i>називає</i> персонажів твору, <i>відповідає на запитання</i> за змістом прочитаного [1 MOV 2.2]; <i>пояснює</i>, якими словами в тексті автор описує характер героя, його зовнішність, передає красу природи і т. ін. (з допомогою вчителя) [1 MOV 2.3]; <i>переказує</i> близько до змісту прочитаний твір чи окремі його епізоди з опорою на ілюстрації, запитання вчителя [1 MOV 2.2]; <i>висловлює власне ставлення</i> до прочитаного: хороший / поганий вчинок, хто сподобався / не сподобався в творі, які епізоди найбільше запам'яталися, вразили [1 MOV 2.4]; <i>читає в ролях</i> діалоги з казок, оповідань, віршів (після	Формування і розвиток навички читання. Сприймання і практичне розрізнення художніх текстів. Аналіз та інтерпретація змісту тексту. Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.



попередньої підготовки) [1 МОВ 2.7]; <i>має уявлення</i> про найважливіші джерела інформації: дитячі книжки, журнали, енциклопедії, телебачення, бібліотека, Інтернет [1 МОВ 2.5]; <i>розрізняє</i> вербальну і візуальну інформації в тексті [1 МОВ 2.1]; <i>знаходить</i> за завданням учителя потрібну візуальну інформацію в дитячій книжці, дитячому журналі, пояснює її зміст [1 МОВ 2.1],[1 МОВ 2.6]; <i>знаходить і називає</i> елементи дитячої книжки (прізвище автора, заголовок, ілюстрації), спираючись на них, <i>висловлює</i> здогад, про що може розповідатися в книжці (творі) [1 МОВ 2.1]; <i>розрізняє</i> дитячі книжки казок, оповідань, віршів у виданнях зчітко вираженим поліграфічним оформленням (ілюстраціями, заголовком, графічним представленням тексту) [1 МОВ 2.1]; <i>дотримується правил</i> збереження книжки та гігієни читання (під керівництвом дорослого); <i>пояснює</i> свої читацькі вподобання (яким темам надає перевагу) [1 МОВ 2.5]; <i>відповідає</i> на запитання, про що (про кого) любить читати [1 МОВ 2.5]; <i>називає</i> своїх улюблених літературних героїв [1 МОВ 2.4]	Ознайомлення з різними джерелами та видами інформації. Робота з дитячою книжкою. Орієнтовний зміст літературного матеріалу: <i>дитяча література в авторській, жанрово-тематичній різноманітності:</i> — твори усної народної творчості (казки, лічилки, загадки, скороговки, пісеньки та ін.), — доступні віку художні твори відомих письменників України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей: літературні казки, оповідання, вірші, комікси; — науково-художні дитячі тексти; <i>дитяча періодика;</i> <i>теми дитячого читання:</i> про Батьківщину, сім'ю, живу й неживу природу, дітей, шкільне життя, дружбу, пригоди, винаходи, фантастика та ін.
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
<i>називає і розбірково пише</i> всі рукописні малі й великі літери українського алфавіту, дотримуючись графічних, технічних, гігієнічних вимог [1 МОВ 3.1]; <i>розрізняє</i> друковане і рукописне письмо; [1 МОВ 3.1] <i>списує</i> слова і речення з друкованого і рукописного тексту [1 МОВ 3.1]; <i>пише</i> під диктування слова, речення з 3-4 слів [1 МОВ 3.1]; <i>добирає й записує</i> назву малюнка, заголовок до тексту (з допомогою вчителя) [1 МОВ 3.1]; <i>складає й записує</i> речення за ілюстрацією, життєвою ситуацією (самостійно та з допомогою вчителя) [1 МОВ 3.1]; <i>дотримується</i> культури оформлення письмових робіт [1	Формування і розвиток навички письма. Створення власних письмових висловлень.



МОВ3.1]; <i>перевіряє</i> написане [1 МОВ 3.3]; <i>виявляє і виправляє</i> недоліки письма (графічні, орфографічні, пунктуаційні) самостійно чи з допомогою вчителя [1 МОВ 3.3], [1 МОВ 4.2]	Перевірка письмових робіт
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
<i>сприймає</i> зміст і форму простих медіапродуктів (малюнки, світлина, комікси, дитячі журнали, мультфільми тощо), бере участь в їх обговоренні [1 МОВ 1.1] [1 МОВ 2.1]; <i>бере участь</i> в обговоренні змісту і форми медіапродуктів [1МОВ 1.4], [1 МОВ 2.2]; <i>розповідає</i> про свої враження від прослуханих / переглянутих медіапродуктів [1 МОВ 1.5], [1 МОВ 2.4]	Робота з медіапродукцією
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
<i>має уявлення</i> про мовні звуки [1 МОВ 4.1]; <i>розрізняє</i> голосні і приголосні звуки за звучанням та способом вимовляння [1 МОВ 4.1]; <i>правильно вимовляє</i> тверді й м'які, дзвінкі й глухі приголосні звуки [1 МОВ 4.1]; <i>відтворює</i> ланцюжок звуків у почутому слові (без явищ асиміляції) [1 МОВ 4.1]; <i>пояснює</i> зміну значення слова в результаті заміни одного зі звуків [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]; <i>має уявлення</i> про букви, <i>розрізняє</i> звуки і букви [1 МОВ 4.1]; <i>позначає</i> мовні звуки буквами на письмі [1 МОВ 4.1]; <i>правильно записує</i> слова, вимова й написання яких збігаються [1МОВ 4.1]; <i>правильно позначає</i> на письмі м'якість приголосних звуків [1МОВ 4.1]; <i>відтворює</i> алфавітні назви букв [1 МОВ 4.1]; <i>має уявлення</i> про склад, <i>вимовляє</i> слова по складах [1 МОВ 4.1]; <i>пояснює</i> співвідношення між звуками і буквами у складі, слові [1 МОВ 4.1]; <i>поділяє на склади</i> слова під час переносу їх частин в інший рядок [1 МОВ 4.1]; <i>має уявлення</i> про наголос, <i>визначає</i> на слух склад, який вимовляється з більшою силою голосу [1 МОВ.4.1] ; <i>розрізняє</i> наголошений і ненаголошені склади в слові [1 МОВ4.1]; <i>правильно наголошує</i> загальноновживані слова [1 МОВ 4.1]; <i>пояснює</i> залежність значення слова від зміни наголосу в ньому (вокремих випадках) [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]; <i>має уявлення</i> про номінативну функцію слова; [1 МОВ 4.1] <i>співвідносить</i> слово і зображення відповідного предмета, дії, ознаки, числа [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]; <i>розрізняє</i> близькі й протилежні за значенням слова [1 МОВ 4.1]; <i>розпізнає</i> слова, які мають кілька значень [1 МОВ 4.1], [1 МОВ4.2]; <i>доповнює</i> тематичні групи слів [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2];	Дослідження мовних звуків, правильна їх вимова Позначення звуків буквами. Вправлення у поділі слів на склади. Дослідження ролі наголосу в словах. Спостереження за лексичним значенням слів. Ознайомлення зі словами –



<i>встановлює відповідність між родовою і видовими назвами [1МОВ 4.1];</i> <i>упізнає і розрізняє слова – назви предметів, ознак, дій, чисел, службові слова (з допомогою вчителя) [1 МОВ 4.1]</i> <i>ставить до слів питання хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки? (з допомогою вчителя) [1 МОВ4.1];</i> <i>має уявлення про речення [1 МОВ 4.1];</i> <i>розпізнає речення за графічними орієнтирами (велика буква напочатку, розділовий знак у кінці) [1 МОВ 4.1];</i> <i>визначає кількість слів у реченні, яке складається з 1-4 слів [1МОВ 4.1];</i> <i>інтонаційно правильно вимовляє (читає) розповідні, питальні йокличні речення і відповідно оформлює їх на письмі (використовує відповідні розділові знаки) [1 МОВ 4.1];</i> <i>дотримується правила вживання великої літери на початку речення [1 МОВ 4.1];</i> <i>доповнює речення 1-2 словами за змістом [1 МОВ 4.1];</i> <i>складає речення за малюнком, з поданих слів, на задану тему [1МОВ 4.1];</i> <i>має уявлення про текст (практично відрізняє його від речення) [1МОВ 4.1];</i> <i>добирає заголовок до тексту (з допомогою вчителя) [1 МОВ 4.1];</i> <i>визначає кількість речень у тексті (з 2-4 речень), виявляє їх межі за графічними орієнтирами [1 МОВ 4.1]</i>	назвами предметів, ознак, дій, чисел, службовими словами. Дослідження і конструювання речень. Дослідження тексту.
--	--

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>перепитує, доречно реагує</i> на них [2 МОВ 1.1]; <i>виконує</i> сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань [2 МОВ 1.1]; <i>сприймає</i> монологічне висловлення й <i>використовує</i> усну інформацію з конкретною метою [2 МОВ 1.1]; <i>відповідає на запитання</i> за змістом прослуханого і <i>ставить</i> запитання до усного повідомлення [2 МОВ 1.4]; <i>відтворює</i> основний зміст усного повідомлення [2 МОВ 1.2]; <i>вибирає</i> інформацію з почутого і <i>пояснює</i>, чому вона зацікавила, <i>обговорює</i> її з іншими особами [2 МОВ 1.3], [2 МОВ 1.4];	Сприймання усної інформації Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого
<i>висловлює</i> своє ставлення до почутого: до подій, персонажів тексту [2 МОВ 1.5], [2 МОВ 1.6]; <i>розповідає</i> про власні почуття, які викликав прослуханий текст; [2 МОВ 1.8] <i>пояснює</i>, чому щось подобається, а щось ні [2 МОВ 1.4], [2 МОВ 1.5];	Оцінювання усної інформації.



<i>бере участь у розігруванні діалогів за змістом малих фольклорних форм, казок, віршів, використовує доречно силуголосу, темп мовлення, міміку, жести, рухи [2 МОВ 1.7];</i> <i>вступає в діалог, підтримує й ініціює діалог на добре відому тему та на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1.6];</i> <i>користується формулами мовленнєвого етикету (ввічливими словами) [2 МОВ 1.8];</i> <i>дотримується правил спілкування [2 МОВ 1.8];</i> <i>використовує відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо) [2 МОВ 1.7];</i> <i>регулює дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування [2 МОВ 1.7];</i> <i>усно переказує текст з опорою на допоміжні матеріали (ілюстрація, план, опорні слова, словосполучення) [2 МОВ 1.2];</i> <i>створює власне висловлення за ілюстраціями [2 МОВ 1.6]; розповідає про свої спостереження, враження, події з власного життя [2 МОВ 1.6], [2 МОВ 1.7], [2 МОВ 1.8];</i> <i>впевнено висловлює свої думки [2 МОВ 1.6]</i>	Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування. Створення усних монологічних висловлень
Змістова лінія «Читаємо»	
<i>читає вголос правильно, свідомо, плавно, цілими словами нескладні за змістом і формою тексти [2 МОВ 2.1];</i> <i>виявляє початкові уміння читати мовчки [2 МОВ 2.1];</i> <i>пояснює значення більшості слів, ужитих у прямому та переносному значеннях [2 МОВ 2.1];</i> <i>знаходить у тексті незнайомі слова, з'ясовує їх значення, користуючись виносками, тлумачним словником, а також через контекст (з допомогою вчителя) [2 МОВ 2.1];</i> <i>правильно інтонує прості речення будь-якого виду [2 МОВ 2.1];</i> <i>користується найпростішими прийомами регулювання темпу читання, сили голосу, дихання залежно від змісту тексту (самостійно та за завданням учителя) [2 МОВ 2.1];</i> <i>самостійно читає, практично розрізняє з опорою на найпростіші жанрові особливості тексти малих фольклорних форм, що опрацьовувалися під час навчання, а також літературних жанрів (казка, вірш, оповідання, уривки з повістей-казок), правильно їх називає, визначає емоційний настрій [2 МОВ 2.1];</i> <i>самостійно читає та розрізняє нехудожні тексти за відсутністю у їх змісті діалогів, яскравих образних висловів, наявністю наукових понять, фактів, історичних дат, передачі інформації [2 МОВ 2.1];</i> <i>виділяє в структурі художнього і нехудожнього текстів заголовки, ілюстрації, схеми, таблиці, використовує їх для прогнозування орієнтовного змісту тексту та кращого його розуміння [2 МОВ 2.1], [2 МОВ 2.2];</i> <i>виявляє розуміння фактичного змісту тексту та основних думок художніх і нехудожніх текстів (з допомогою вчителя) [2 МОВ 2.2];</i>	Формування і розвиток навички читання. Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів. Аналіз та інтерпретація змісту текстів.



пояснює, які, де, коли відбулися події;
визначає, правильно називає персонажів художнього твору,
виділяє серед них головного; [2 МОВ 2.2]
перераховує цікаві факти, важливі ідеї в інформаційному тексті [2 МОВ 2.2];
встановлює зв'язки між подіями, дійовими особами [2 МОВ 2.2];
ставить запитання за фактичним змістом прочитаного з метою уточнення свого розуміння [2 МОВ 2.2];
розпізнає, називає в тексті яскраві, образні слова, вислови, пояснює їх роль у творі (з допомогою вчителя) [2 МОВ 2.2];
передає зміст (детально або вибірково) твору чи окремих епізодів з дотриманням логіки викладу, а також з урахуванням структурних елементів тексту: зачину, основної частини, кінцівки [2 МОВ 2.2];
пояснює вчинки персонажів у творі, висловлює щодо них найпростіші оцінні судження; обґрунтовує свої висновки (з допомогою вчителя) [2 МОВ 2.2];
розповідає про свої загальні враження, почуття від прочитаного, (що саме сподобалося / не сподобалося, що було цікаво / нецікаво, що нового дізнався / дізналась), підтверджує свої думки фактами з тексту [2 МОВ 2.3];
пов'язує зміст прочитаного зі своїми знаннями, попереднім читачьким, а також власним життєвим емоційно-чуттєвим досвідом [2 МОВ 2.3];
передає власне ставлення до подій, вчинків персонажів через ілюстрування, декламацію, рольові ігри, інсценізацію твору чи окремих його епізодів (з використанням вербальних і невербальних засобів художньої виразності);
імпровізує з репліками, відтворюючи діалоги з казок, віршів, оповідань [2 МОВ 2.3], [2 МОВ 2.7];
бере участь у колективному обговоренні прочитаного: зацікавлено й уважно слухає співрозмовників, толерантно ставиться до їхніх думок, пояснює своє розуміння дискусійних питань [2 МОВ 2.4];
знає і називає найважливіші інформаційні ресурси: бібліотека, Інтернет, телебачення, дитячі газети, журнали, книжки, довідкові видання;
знаходить у нехудожніх і навчальних текстах відповіді на запитання, поставлені вчителем [2 МОВ 2.2];
здійснює пошук потрібної інформації у дитячих довідкових виданнях [2 МОВ 2.2];
виявляє в тексті і пояснює зміст графічної інформації (таблиця, схема, емотикони тощо) [2 МОВ 2.2], [2 МОВ 2.6];
аналізує одержану інформацію, звертається до дорослих (коли є сумнів) за підтвердженням її правдивості, достовірності [2 МОВ 2.2];
застосовує одержану інформацію в навчальній діяльності

Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.

Робота з різними джерелами і видами інформації.



та практичному досвіді [2 МОВ 2.2]; <i>перетворює</i> вербальну інформацію із суцільного тексту у візуальну (малюнок, кадри до мультфільму, таблиця, схематично) [2 МОВ 2.6]; <i>розпочинає ознайомлення</i> з новою дитячою книжкою з розглядання її структурних елементів: обкладинки, титульного аркуша, ілюстрацій, змісту (переліку)творів, <i>правильно їх називає</i> [2 МОВ 2.1]; <i>передбачає</i> орієнтовний зміст твору, дитячої книжки за вказаними елементами [2 МОВ 2.1]; <i>розрізняє</i> дитячі книжки за типом видання: книжка-твір, книжка-збірка, енциклопедія, дитячий журнал, словник [2 МОВ 2.1]; <i>добирає</i> для читання дитячі книжки на відповідну тему: казки про тварин, пригоди, фантастика та ін. [2 МОВ 2.5]; <i>визначає</i> мету свого читання (для проведення цікавого дозвілля, знаходження потрібної інформації та ін.), <i>обирає, читає</i> відповідні книжки, <i>пояснює</i> свій вибір [2 МОВ 2.5]; <i>перечитує</i> книжки, окремі їх епізоди для кращого розуміння змісту та вдосконалення навички читання [2 МОВ 2.1]; <i>має уявлення</i> про жанри й теми дитячого читання [2 МОВ 2.1]; <i>називає</i> твори, дитячі книжки, що сподобалися, <i>розповідає</i>, які епізоди справили найбільше враження [2 МОВ 2.3]; <i>називає</i> кілька улюблених прочитаних творів [2 МОВ 2.4]; <i>називає</i> державні символи України й окремі національні символи, традиції українського народу	Робота з дитячою книжкою. Орієнтовний зміст літературного матеріалу: <i>дитяча література в авторській, жанрово-тематичній різноманітності:</i> – твори усної народної творчості, дитячий фольклор; – твори відомих письменників-класиків України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей; – художня вітчизняна і зарубіжна література сучасних письменників: казки, легенди, оповідання, вірші, повісті-казки, комікси; – науково-пізнавальна література для дітей: книжки, енциклопедії, довідники; дитяча періодика; <i>теми дитячого читання:</i> про Батьківщину, сім'ю, на героїко-патріотичну тематику, про живу й неживу природу, дітей, дружбу, шкільне життя, пригоди, фантастика, дитячі детективи, винаходи, відкриття, сучасні технології та ін.
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
<i>пише</i> розбірливо, охайно з однаковим нахилом букв [2 МОВ 3.1]; <i>дотримується</i> свідомо гігієнічних правил письма [2 МОВ 3.1]; <i>дотримується</i> культури оформлення письмових робіт: <i>розташовує</i> самостійно заголовок у рядку, <i>дотримується</i> поля, правого і лівого краю сторінки, абзаців, <i>робить</i> акуратні виправлення [2 МОВ 3.1]; <i>розташовує</i> слова й віршові строфи в колонку [2 МОВ 3.1]; <i>записує</i> слова в таблицю [2 МОВ 3.1]; <i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомленнями(записка, лист, вітальна листівка та ін.) [2 МОВ 3.2]; <i>обирає</i> для написання повідомлення відповідне оформлення(шрифт, розмір, колір тощо) [2 МОВ 3.2]; <i>відновлює</i> деформований текст з 3-4 речень [2 МОВ 3.1];	Формування і розвиток навички письма. Створення власних письмових висловлень.



<i>створює і записує</i> коротке зв'язне висловлення на добре відому цікаву тему [2 МОВ 3.1]; <i>перевіряє</i> (з допомогою вчителя), чи грамотно написаний власний текст [2 МОВ 3.3]; <i>виправляє</i> орфографічні й пунктуаційні помилки на вивчені правила (самостійно і з допомогою вчителя) [2 МОВ 3.3]; <i>удосконалює</i> текст із часто повторюваними словами шляхом заміни їх синонімами та займенниками (без уживання термінів)[2 МОВ 3.3]	Перевірка й редагування текстів
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
<i>сприймає й обговорює</i> прості медіапродукти [2 МОВ 1.1], [2МОВ 2.1], [2 МОВ 1.4], [2 МОВ 2.2]; <i>обговорює</i> зміст і форму простих медіапродуктів, <i>розповідає</i> , прощо в них ідеться [2 МОВ 2.2]; <i>визначає</i> , кому і для чого призначений медіапродукт [2МОВ1.4]; <i>пояснює</i> зміст вербальної і невербальної інформації в медіапродуктах [2 МОВ 1.4], [2МОВ 2.2]; <i>висловлює</i> свої думки і почуття з приводу прослуханих / переглянутих медіапродуктів (коміксів, дитячих журналів, реклами) [2 МОВ 1.5], [2 МОВ 1.8], [2 МОВ 2.3], [2 МОВ 2.4]; <i>створює</i> прості медіапродукти (листівка, смс-повідомлення, фотоколаж тощо) з допомогою інших осіб [2 МОВ 1.7], [2 МОВ3.2]	Робота з медіапродукцією
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
<i>аналізує</i> звуко-буквений склад слова [2 МОВ 4.1]; <i>експериментує</i> зі словами: змінює, додає, вилучає один звук (букву), склад у словах так, щоб вийшло інше слово [2 МОВ 4.2]; <i>правильно вимовляє</i> слова з дзвінками приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухим [2 МОВ 4.1]; <i>правильно вимовляє й записує</i> слова з апострофом [2 МОВ 4.1]; <i>правильно наголошує</i> загальноновживані слова [2 МОВ 4.1]; <i>експериментує</i> з наголосом: <i>порівнює і пояснює</i> значення слів, які відрізняються лише наголосом [2 МОВ 4.2]; <i>ділить</i> слова на склади [2 МОВ 4.1]; <i>переносить</i> слова з рядка в рядок складами [2 МОВ 4.1]; <i>не відриває</i> при переносі від слова склад, позначений однієюбуквою [2 МОВ 4.1]; <i>правильно переносить</i> слова зі збігом приголосних, з літерами <i>ь, й</i> , буквосполученнями <i>дж, дз, йо,ьо</i> , апострофом [2 МОВ 4.1]; <i>правильно читає</i> (напам'ять або із запису) український алфавіт [2 МОВ 4.1]; <i>розташовує</i> 5-6 слів за алфавітом з орієнтацією на першу літеру[2 МОВ 4.1]; <i>користується</i> алфавітом у роботі з навчальними словниками [2МОВ 4.1]; <i>розпізнає</i> слова, близькі і протилежні за значенням [2 МОВ	Дослідження звуко-буквеного складу слів, правильна їх вимова і написання. Користування правилами переносу слів. Користування алфавітом. Дослідження лексичного

4.1]; <i>розрізняє</i> пряме й переносне значення слів [2 МОВ 4.1]; <i>пояснює</i> різні значення багатозначних слів (з допомогою вчителя) [2 МОВ 4.1]; <i>розподіляє</i> ряд слів на 2 групи за смисловою ознакою, <i>доповнює</i> кожну групу 2-3 словами [2 МОВ 4.1]; <i>доречно вживає</i> слова різних лексичних груп у власному мовленні [2 МОВ 4.1]; <i>розрізняє</i> слова, які відповідають на питання <i>хто?</i> і <i>що?</i> [2 МОВ 4.1]; <i>правильно вживає</i> велику / малу літери у власних / загальних назвах [2 МОВ 4.1]; <i>змінює</i> іменники за числами (один – багато) [2 МОВ 4.1]; <i>впізнає</i> слова, які відповідають на питання <i>який?</i> <i>яка?</i> <i>яке?</i> <i>які?</i> окремо та в реченнях, у тексті [2 МОВ 4.1]; <i>утворює</i> словосполучення іменників з прикметниками [2 МОВ 4.1]; <i>добирає</i> до відомого предмета відповідні ознаки [2 МОВ 4.2]; <i>впізнає</i> слова-назви дій, <i>ставить</i> до них питання; [2 МОВ 4.1]; <i>добирає</i> влучно дієслова для висловлення власних думок; [2 МОВ 4.2] <i>розрізняє</i> слова, які називають числа, <i>ставить</i> до них питання <i>скільки?</i> [2 МОВ 4.1] ; <i>утворює</i> словосполучення числівників з іменниками [2 МОВ 4.1]; <i>розрізняє</i> слова, що називають предмети, ознаки, дії, числа, <i>ставить</i> до них питання [2 МОВ 4.1]; <i>добирає</i> самостійно 4-6 слів, які відповідають на питання <i>хто?</i> <i>що?</i> <i>який?</i> <i>яка?</i> <i>яке?</i> <i>які?</i> <i>що робить?</i> <i>що роблять?</i> <i>скільки?</i> [2 МОВ 4.1]; <i>розподіляє</i> слова на групи за значенням та питаннями (за частинами мови) [2 МОВ 4.1]; <i>упізнає</i> в реченні службові слова; <i>пише</i> їх окремо від інших слів [2 МОВ 4.1]; <i>пов'язує</i> між собою слова за допомогою службових слів [2 МОВ 4.1]; <i>розпізнає</i> речення за його основними ознаками [2 МОВ 4.1]; <i>пояснює</i> роль різних видів речень для досягнення мети спілкування [2 МОВ 4.2]; <i>правильно відтворює</i> інтонацію розповідних, питальних і спонукальних, окличних та неокличних речень [2 МОВ 4.2]; <i>використовує</i> відповідні розділові знаки в кінці речень під час письма [2 МОВ 4.2]; <i>поширює</i> речення словами за поданими питаннями [2 МОВ 4.2]; <i>складає і записує</i> речення за малюнком, на задану тему [2 МОВ 4.2]; <i>розпізнає</i> текст за основними ознаками [2 МОВ 4.1]; <i>розрізняє</i> текст-розповідь і текст-опис та <i>пояснює</i> їх	значення слова. Використання лексичного багатства української мови у власному мовленні. Дослідження ролі іменників у мовленні і використання їх у власних висловленнях. Дослідження виражальних можливостей прикметників, використання їх з метою увиразнення мовлення. Спостереження за роллю дієслів у мовленні і застосування їх у власних висловленнях. Дослідження числівників і використання їх у мовленні. Спостереження за словами, які служать для назви предметів, ознак, дій, чисел. Дослідження значення в мовленні службових слів і використання їх для зв'язку слів у реченні. Дослідження і конструювання речень. Дослідження і складання текстів.
---	--



призначення [2 МОВ 4.1]; добирає заголовок до тексту [2 МОВ 4.2]; визначає в тексті зачин, основну частину, кінцівку [2 МОВ 4.1]; знаходить у художніх текстах виражальні засоби мови, пояснює їх роль [2 МОВ 4.1], [2 МОВ 4.2]; складає і записує невеликий текст (3-4 речення) за ілюстрацією, серією малюнків, про події з власного життя [2 МОВ 4.2]; використовує займенники, прислівники, контекстні синоніми (без уживання термінів) для зв'язку речень у тексті та уникнення повторів [2 МОВ 4.2]; перевіряє і вдосконалює власні тексти, усуваючи лексичні повтори [2 МОВ 3.3].	Удосконалення текстів
---	-----------------------



Математика

(навчальний предмет)

Математична освітня галузь

Пояснювальна записка

Метою навчання математики є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;
- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач. Реалізація мети і завдань **початкового курсу математики** здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

Змістова лінія «**Числа, дії з числами. Величини**» охоплює вивчення у 1 – 4 класах питань нумерації цілих невід'ємних чисел у межах мільйона; формування навичок виконання арифметичних дій додавання і віднімання, множення і ділення; ознайомлення на практичній основі зі звичайними дробами; вимірювання величин; оперування величинами.

Змістова лінія «**Вирази, рівності, нерівності**» спрямована на формування в учнів уявлень про математичні вирази – числові та зі змінною; рівності і рівняння; числові нерівності та нерівності зі змінною; про залежність результату арифметичної дії від зміни одного з її компонентів. Ця змістова лінія є пропедевтичною до вивчення алгебраїчного матеріалу.

Змістова лінія «**Геометричні фігури**» націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їх істотними ознаками; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою простих креслярських інструментів. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер.

Змістова лінія «**Робота з даними**» передбачає ознайомлення учнів на практичному рівні з найпростішими способами виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Змістова лінія «**Математичні задачі і дослідження**» спрямована на формування в учнів здатності розпізнавати практичні проблеми, що



розв'язуються із застосуванням математичних методів, на матеріалі сюжетних, геометричних і практичних задач, а також у процесі виконання найпростіших навчальних досліджень.

До програми кожного класу подано **орієнтовний перелік** додаткових тем для розширеного вивчення курсу. Додаткові теми не є обов'язковими для вивчення. Учитель може обрати окремі теми із пропонованих або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів. Результати вивчення додаткових тем не підлягають оцінюванню.

Досвід математичної діяльності застосовується у вивченні інших предметів (освітніх галузей) шляхом використання учнями математичних методів чи інших засобів для пізнання дійсності. Рекомендовано раз на два тижні проводити уроки для організації та виконання міжпредметних навчальних проектів, міні-досліджень тощо.

1

клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини	
<i>відтворює</i> послідовність чисел у межах сотні [1 МАО 4.2]; <i>читає і записує</i> числа, <i>утворює</i> числа різними способами [1 МАО 4.2]; <i>визначає</i> десятки й одиниці у складі двоцифрового числа [1 МАО 4.1]; <i>порівнює</i> числа різними способами [1 МАО 4.2]; <i>виконує</i> додавання та віднімання на основі нумерації чисел [1 МАО 4.3]; <i>розуміє</i> сутність арифметичних дій додавання і віднімання [1 МАО 4.1]; <i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання [1 МАО 1.3]; <i>володіє</i> навичками додавання і віднімання одноцифрових чисел у межах 10 [1 МАО 4.3]; <i>використовує</i> у мовленні назви компонентів та результатів арифметичних дій додавання і віднімання [1 МАО 4.3]; <i>коментує</i> виконання обчислень [1 МАО 2.3], [1 МАО 4.3]; <i>знаходить</i> число, яке на кілька одиниць більше (менше) за дане [1 МАО 4.3]; <i>розуміє</i> сутність різницевого порівняння чисел [1 МАО 4.3]; <i>знаходить</i>, на скільки одне число більше або менше за інше [1 МАО 4.3]; <i>користується</i> в обчисленнях переставним законом додавання [1 МАО 4.3]; <i>встановлює</i> взаємозв'язок між діями додавання і віднімання, <i>використовує</i> його під час обчислень [1 МАО 1.2]; <i>визначає</i> невідомий компонент дії додавання і <i>знаходить</i> його значення [1 МАО 4.8], [1 МАО 4.1]; <i>вимірює</i> і <i>порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість [1 МАО 1.1], [1 МАО 4.7]; <i>використовує</i> короткі позначення величин (сантиметр	Числа 1 – 10. Число 0. Десяток. Числа 11 – 100. Арифметичні дії додавання і віднімання. Додавання і віднімання чисел у межах 10. Назви компонентів та результатів додавання і віднімання. Збільшення (зменшення) числа на кілька одиниць. Різницеве порівняння . Переставний закон додавання. Взаємозв'язок між додаванням і відніманням. Знаходження невідомого доданка. Величини: довжина, маса,



– см, дециметр – дм, метр – м); маси (кілограм – кг); місткості (літр – л); часу (година – год, доба, тиждень) [1 MAO 4.7]; <i>додає і віднімає</i> іменовані числа, подані в одних одиницях величини [1 MAO 4.3]; <i>користується</i> інструментами й допоміжними засобами для вимірювання величин [1 MAO 4.7]; <i>користується</i> годинником (у межах цілих годин) і календарем для відстеження подій у своєму житті, спостережень у природі тощо [1 MAO 4.7]; <i>оперує</i> грошима в уявному (ігровому) процесі купівлі-продажу, <i>використовує</i> їх короткі позначення (гривня – грн, копійка – к.) [1 MAO 4.3]	місткість, час. Гроші
Вирази, рівності, нерівності	
<i>читає і записує</i> математичні вирази: сума і різниця [1 MAO 4.8]; <i>обчислює</i> значення виразів на 1 – 2 дії [1 MAO 4.3]; <i>установлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами [1 MAO 4.2], [1 MAO 4.8]	Сума. Різниця. Вирази на 1 – 2 дії. Числові рівності і нерівності.
Геометричні фігури	
<i>орієнтується</i> на площині і в просторі, описує або зображає схематично розміщення, напрямки і рух об'єктів; [1 MAO 4.4] <i>розпізнає</i> геометричні фігури за істотними ознаками; [1 MAO 4.5] <i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями та зображеннями геометричних фігур; [1 MAO 1.1], [1 MAO 4.5] <i>моделює</i> геометричні фігури; [1 MAO 4.6] <i>вимірює</i> довжину відрізка; [1 MAO 4.7] <i>креслить</i> відрізки заданої довжини [1 MAO 4.6]	Трикутник, чотирикутник, квадрат, круг. Точка, пряма, промінь, відрізок, ламана. Куб, куля, циліндр, конус, піраміда.
Математичні задачі і дослідження	
<i>розв'язує</i> прості сюжетні задачі, які є моделями реальних ситуацій [1 MAO 3.1], [1 MAO 2.2]; <i>створює</i> допоміжну модель задачі різними способами [1 MAO 2.1];	Прості сюжетні, в тому числі компетентнісно-зорієнтовані задачі.
<i>оцінює</i> з допомогою вчителя правильність розв'язання задачі [1 MAO 3.3], [1 MAO 3.4]; <i>складає</i> прості сюжетні задачі [1 MAO 1.2]; <i>виконує</i> елементарні дослідження математичних закономірностей з допомогою вчителя [1 ПРО 1.1 – 1.6]	Навчальні дослідження
Робота з даними	
<i>читає</i> дані, вміщені на схематичному рисунку, в таблиці [1 MAO 2.1]; <i>вносить</i> дані до схем [1 MAO 2.1]; <i>користується</i> даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач і в практичних ситуаціях [1 MAO 2.1], [1 MAO 2.3]	Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.
Додаткові теми: Ознаки і властивості об'єктів. Спільні та відмінні ознаки, істотні ознаки. Об'єднання об'єктів у групу за спільною ознакою (узагальнення). Розбиття групи об'єктів на підгрупи за спільною ознакою (класифікація).	



Додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через розряд.
 Заміна більших одиниць величини меншими. Заміна менших одиниць величини більшими.
 Використовує співвідношення між одиницями величини при виконанні математичних та практичних завдань.
 Істинні та хибні (правильні і неправильні) висловлювання. Симетрія в геометричних фігурах. Коло.
 Моделювання змісту завдань за допомогою рисунків, графів, таблиць. Прості задачі на знаходження невідомого зменшуваного, від'ємника. Задачі на знаходження суми трьох доданків.
 Задачі з логічним навантаженням. Лінійні діаграми, таблиці.

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини	
<i>відтворює</i> послідовність чисел у межах сотні; [2 МАО 4.2] <i>читає і записує</i> числа, утворює числа різними способами; [2 МАО 4.2] <i>порівнює</i> числа різними способами; [2 МАО 4.2] <i>визначає</i> розрядний склад двоцифрового числа; [2 МАО 4.2] <i>подає</i> числа у вигляді суми розрядних доданків; [2 МАО 4.2] <i>виконує</i> додавання та віднімання на основі нумерації чисел; [2 МАО 4.3] <i>володіє</i> навичками додавання і віднімання чисел у межах 100; [2 МАО 4.3] <i>обчислює</i> усно зручним для себе способом; [2 МАО 4.3] <i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання; [2 МАО 1.3] <i>перевіряє</i> правильність обчислень; [2 МАО 3.4] <i>визначає</i> невідомий компонент дії віднімання і <i>знаходить</i> його значення; [2 МАО 4.3], [2 МАО 4.8] <i>коментує</i> виконання обчислень; [2 МОВ 1.6] <i>розуміє</i> сутність дій множення і ділення; [2 МАО 4.1] <i>використовує</i> у мовленні назви компонентів та результатів дій множення і ділення; [2 МОВ 1.6] <i>використовує</i> в обчисленнях взаємозв'язок між множенням і діленням [2 МАО 4.8], [2 МАО 3.2] <i>використовує</i> в обчисленнях переставний закон множення, взаємозв'язок між множенням і діленням, правила множення і ділення з числами 1 і 0, ділення рівних чисел; [2 МАО 3.2], [2 МАО 4.3] <i>розуміє</i> неможливість ділення на нуль; [2 МАО 4.3] <i>застосовує</i> в обчисленнях знання таблиць множення чисел 2 і 3 та відповідних випадків ділення; [2 МАО 4.3] <i>обчислює</i> значення виразів, що містять інші табличні випадки множення і ділення, з опорою на таблиці; [2 МАО 4.3] <i>прогнозує</i> результат множення і ділення, [2 МАО 1.3]	Нумерація чисел першої сотні Додавання і віднімання чисел у межах 100. Знаходження невідомого компонента дії віднімання Арифметичні дії множення і ділення. Назви компонентів та результатів множення і ділення. Взаємозв'язок між множенням і діленням. Переставний закон множення. Особливі випадки множення і ділення. Табличне множення і ділення.



<i>перевіряє</i> правильність обчислень; [2 MAO 3.3], [2 MAO 3.4] <i>знаходить</i> число, яке у кілька разів більше (менше) за дане; [2 MAO 4.3] <i>розуміє</i> сутність кратного порівняння чисел; [2 MAO 4.3] <i>обчислює</i> результат кратного порівняння чисел; [2 MAO 4.3] <i>визначає</i> невідомий компонент дій множення і ділення, <i>обчислює</i> його значення; [2 MAO 4.8] <i>коментує</i> виконувані дії; [2 MOB 1.6] <i>вимірює</i> і <i>порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість, час, <i>використовує</i> їх короткі позначення (міліметр – мм, сантиметр – см, дециметр – дм, метр – м); маси (кілограм – кг, центнер – ц); місткості (літр – л); часу (хвилина – хв, година – год, доба, тиждень); [2 MAO 1.1], [2 MAO 4.7] <i>користується</i> інструментами для вимірювання величин; [2 MAO 4.7] <i>користується</i> годинником і календарем для визначення часу та планування своєї діяльності, спостережень за явищами природи тощо; [2 MAO 4.7] <i>оперує</i> грошима в уявному процесі купівлі-продажу та в практичній діяльності, <i>використовує</i> їх короткі позначення [2 MAO 4.3]	Збільшення або зменшення числа у кілька разів. Відношення кратного порівняння. Знаходження невідомого компонента дій множення і ділення Величини: довжина, маса, місткість, час. Гроші
Вирази, рівності, нерівності	
<i>записує</i> математичні твердження, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів; [2 MAO 2.1] <i>установлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами; [2 MAO 4.2], [2 MAO 4.8] <i>знаходить</i> значення числового виразу та буквеного виразу із заданим значенням букви; [2 MAO 4.3], [2 MAO 4.8] <i>установлює</i> залежності між компонентами і результатом арифметично дії; [2 MAO 4.8] <i>застосовує</i> правило порядку виконання дій у виразах без дужок та з дужками [2 MAO 4.3]	Числові вирази. Буквені вирази. Числові рівності. Числові нерівності
Геометричні фігури	
<i>орієнтується</i> на площині і в просторі, описує або зображає схематично розміщення, напрямки і рух об'єктів; [2 MAO 4.4] <i>розпізнає</i> і <i>класифікує</i> геометричні фігури за істотними ознаками; [2 MAO 4.1], [2 MAO 4.5] <i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями геометричних фігур; [2 MAO 1.1], [2 MAO 4.5] <i>називає</i> елементи геометричних фігур; [2 MAO 4.5] <i>моделює</i> геометричні фігури; [2 MAO 4.6] <i>креслить</i> відрізки заданої довжини; [2 MAO 4.6] <i>будує</i> прямокутник (квадрат) на аркуші в клітинку; [2 MAO 4.6] <i>розрізняє</i> круг і коло; [2 MAO 4.5] <i>вимірює</i> сторони геометричних фігур; [2 MAO 4.7] <i>обчислює</i> довжину ламаної, периметр многокутника [2 MAO 4.7], [2 MAO 4.3]	Геометричні фігури об'ємні та плоскі. Прямокутник. Квадрат. Круг. Коло.
Математичні задачі і дослідження	
<i>розв'язує</i> прості і складені сюжетні задачі, у тому числі	Прості та складені сюжетні



задачі з геометричним змістом; [2 MAO 2.3] <i>створює</i> допоміжну модель задачі різними способами; [2 MAO 2.1] <i>обирає</i> числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання; [2 MAO 2.3] <i>планує</i> розв'язування (розв'язання) сюжетної задачі; [2 MAO 2.2] <i>створює</i> математичну модель задачі; [2 MAO 2.3] <i>оцінює</i> з допомогою вчителя правильність розв'язку задачі; [2 MAO 3.3], [2 MAO 3.4] <i>шукає</i> різні способи розв'язування (розв'язання задачі); [2 MAO 3.2] <i>складає</i> сюжетні задачі на одну і дві дії; [2 MAO 1.2] <i>виконує</i> елементарні дослідження математичних закономірностей і залежностей з допомогою вчителя [2 ПРО 1.1 – 1.6]	задачі, в тому числі геометричні, компетентнісно-зорієнтовані. Навчальні дослідження
Робота з даними	
<i>виділяє</i> дані, вміщені в таблицях, графах, на схемах, лінійних діаграмах; [2 MAO 2.1] <i>вносить</i> дані до таблиць; [2 MAO 2.1] <i>визначає</i>, чи достатньо даних для розв'язання проблемної ситуації; [2 MAO 3.1] <i>користується</i> даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач, в інших життєвих ситуаціях. [2 MAO 2.3], [2 ІФО 1.2]	Виділення і впорядкування даних за певною ознакою
Додаткові теми: Раціональні способи додавання і віднімання (порозрядне додавання кількох чисел, прийом округлення кількох доданків тощо). Таблиця Піфагора. Подвійні числові нерівності. Рівняння з одним невідомим. Нестандартні задачі, які розв'язуються способом міркувань без виконання арифметичних дій; способом добору; процесуальні задачі; задачі на опрацювання даних, отриманих у процесі спостережень подій навколишнього світу (в житті суспільства, школи, природні явища). «Магічні фігури». Математичні ребуси. Моделювання описаної в задачі ситуації за допомогою графів або таблиць	



Я досліджую світ (Інтегрований курс)

Природнича, громадянська та історична,
соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі

Пояснювальна записка

Зазначені освітні галузі можуть реалізовуватись окремими предметами або в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузева; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання



міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, безпеку життєдіяльності, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);
- виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;
- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;
- створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості;
- формування моделей здорової і безпечної поведінки; умінь розпізнавати ситуації, які становлять загрозу для власного життя і здоров'я та життя і здоров'я інших; аналізувати та оцінювати фактори ризикованої поведінки в довкіллі, роз'яснювати можливі наслідки недотримання правил безпечного поводження в кризових умовах сьогодення.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«Людина» (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка, безпечна поведінка в умовах надзвичайних ситуацій);

«Людина серед людей» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці; волонтерська діяльність як спосіб вияву безкорисливої допомоги іншим);

«Людина в суспільстві» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Оцінювання загроз для себе і інших. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);



«Людина і світ» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв; участь у добродійній діяльності на користь інших; взаємодопомога і підтримка народів у кризових ситуаціях);

«Людина і природа» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Типова навчальна програма дає змогу вчителю самостійно обирати й формувати інтегрований та автономний спосіб подання змісту із освітніх галузей Стандарту, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку). Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Обмеженість відповідного досвіду учнів потребує постійного залучення й аналізу їхніх вражень, чуттєвої опори на результати дослідження об'єктів і явищ навколишнього світу.

Педагогічна стратегія, яка опиралась на наслідувальні механізми у розвитку пізнавальних процесів молодших школярів, і передбачала пріоритетне використання зразків, алгоритмів, поетапного контролю й корекції, збагачується полісенсорним підходом, що зумовлює дослідницьку поведінку учнів, сприйняття ними властивостей і якостей предметів і явищ природного і соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

На основі Типової програми вчитель може створювати різні варіанти інтегрованої програми за таким алгоритмом:

- визначення цілей навчання;
- створення картки понять з інших предметів (асоціативної павутинки, курсів, галузей, які допоможуть досягти цілей);
- структурування програми за темами;
- вибір діяльності учнів, яка забезпечить інтегроване навчання;
- розроблення показників досягнення очікуваних результатів.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- дослідження-розпізнавання (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);
- дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається?

Для чого призначене?);

- дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновок-узагальнення).



Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина	
<i>усвідомлює</i> людину як частину природи і суспільства, її відмінності від інших живих істот [1 ПРО 1.4], [1 ГІО 1.2], [1 ГІО 2.1]; <i>розповідає</i> про себе, називає адресу проживання; <i>складає</i> словесний портрет «Який (яка) Я», «Чим відрізняюсь від інших», «Що я вмю», «Чого хочу навчитись» [1 СЗО 2.1], [1 СЗО 3.3], [1 ГІО 6.1]; <i>володіє</i> найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування [1 СЗО 3.1]; <i>описує</i> можливі ризики для життя і здоров'я вдома, у школі, на вулиці; <i>вибирає</i> безпечні місця для гри, прогулянки, вихову тварин тощо [1 СЗО 3.2]; <i>розуміє</i> переваги акуратності, доброзичливості, чесності [1 СЗО 1.4]; <i>досліджує</i> свій організм [1 ПРО 4.3]	Людина – частина природи і суспільства. Пізнання себе, своїх можливостей; місце проживання, безпечна поведінка вдома і на вулиці. Розпізнавання застережних знаків, сигналів (типу «Прохід заборонено», «Повітряна тривога», «Обережно: міни» тощо); поведінка під час виявлення незнайомих предметів. Органи чуття. Турбота про органи тіла, гігієнічні навички. Спостереження в довіллі. Організація досліджень.
Людина серед людей	
<i>цікавиться</i> минулим своєї сім'ї [1 ГІО 1.2]; <i>розрізняє</i> минуле, сучасне, майбутнє (було – є – буде) [1 ГІО 1.3]; <i>знає</i> склад сім'ї, імена членів сім'ї, де працюють батьки, хто вони за професією [1 ГІО 4.2]; <i>знає</i>, хто працює в школі; <i>має</i> уявлення про свої обов'язки як школяра, правила поведінки на уроці, на перерві [1 ГІО 6.2]; <i>доречно</i> вживає слова етикету (вітання, прохання, прощання, звертання, подяки, вибачення) [1 ГІО 6.3]; <i>доброзичливо спілкується</i> з іншими в спільній діяльності [1 ГІО 8.1]; <i>розрізняє</i> вчинки, дає їм оцінку з погляду моральності [1 ГІО 6.3]; <i>має</i> уявлення про необхідність доброзичливого і уважного ставлення до старших [1 ГІО 6.2]; <i>використовує</i> правила культурної поведінки в громадських місцях, що ґрунтуються на врахуванні інтересів інших [1 СЗО 1.4], [1 ГІО 2.3]	Сім'я, школа. Поведінка в сім'ї, школі, громадських місцях. Моральні норми. Навички співжиття і співпраці; участь у благодійних заходах школи, громади Стандарти поведінки в суспільстві. Поведінка в громадських місцях (транспорті, на вулиці, в храмі, в театрі, в бібліотеці). Моральні якості (доброзичливість, правдомовність, щирість, подільчивість). Спостереження в довіллі. Організація досліджень. Розв'язання ситуацій морального вибору.
Людина в суспільстві	
<i>знає</i> назву країни, її столицю; <i>має</i> уявлення про зміст символів держави (прапор, герб, гімн, українська мова), історичні пам'ятки свого краю [1 ГІО 8.3]; <i>виявляє</i> зв'язки між людьми в суспільстві (хто про кого дбає, хто кого захищає, до кого звертатися в небезпечних ситуаціях; значення праці людей для добробуту країни) [1 ГІО 2.2], [1 ПРО 3.1];	Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання історії свого краю, символів держави. Спостереження в довіллі. Організація досліджень.



<i>орієнтується у найближчому просторі; визначає небезпечні ситуації, об'єкти і людей, які можуть становити загрозу [1 ПРО 1.4], [1 ГІО 2.1];</i> <i>долучається до корисних справ громади, справ, спрямованих на цивільний захист [1 СЗО 4.7], [1 ГІО8.2]</i>	
Людина і світ	
<i>має уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни [1 ГІО 2.1];</i> <i>усвідомлює необхідність доброзичливого ставлення до інших країн та народів, цікавиться відповідною інформацією [1 ГІО 7.1];</i> <i>наводить приклади виробів, які допомагають людині в побуті, приклади винаходів людства [1 ПРО 1.4], [1 ПРО 3.3]</i>	Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів, які проживають в Україні та за її межами. Досліди, спостереження в природі. Рукотворні тіла, матеріали та їх властивості. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.
Людина і природа	
<i>розпізнає тіла неживої і живої природи, рукотворні об'єкти [1 ПРО 1.1];</i> <i>розуміє значення сонячного світла і тепла на Землі;</i> <i>має уявлення про повітря, воду, ґрунт, їх властивості, про різноманітність живих організмів;</i> <i>розповідає про добові та сезонні зміни в природі, усвідомлює причини їх повторюваності [1 ПРО 1.2];</i> <i>групує об'єкти природи за однією ознакою [1 ПРО 4.3];</i> <i>встановлює найпростіші взаємозв'язки в живій і неживій природі, між живими організмами і навколишнім середовищем, між природними умовами та господарською діяльністю людей [1 ПРО 3.1];</i> <i>розуміє цінність природи для життя людей, залежність якості життя людей від стану навколишнього середовища [1 ПРО 3.2];</i> <i>обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити [1ПРО 1.1];</i> <i>досліджує об'єкти природи, використовуючи доступне обладнання (лупу, термометр, компас, лінійку тощо) [1 ПРО 1.4];</i> <i>використовує різні джерела для пошуку інформації про довкілля [1 ПРО 2.1];</i> <i>розпізнає рукотворні тіла у найближчому оточенні [1 ПРО 3.1];</i> <i>називає матеріали (деревина, гума, папір, метал тощо), з яких виготовляють рукотворні тіла [1 ПРО 4.3];</i> <i>дотримується правил поведінки в природі, та пояснює їх іншим;</i> <i>усвідомлює можливу небезпеку від незнайомих об'єктів; пояснює іншим як діяти в небезпечній ситуації, до кого звертатися за допомогою [1 ПРО 3.4];</i> <i>бере посильну участь в природоохоронній діяльності [1 ПРО 3.2]</i>	Що належить до природи. Жива і нежива природа. Сонце і його вплив на живу і неживу природу. Спостереження за рослинами, тваринами, явищами природи та діяльністю людей у різні пори року. Дослідження властивостей тіл природи. Рукотворні тіла матеріали та їх властивості. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини. Охорона і збереження природи. Правила поведінки в ситуаціях загрози для життя.



Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина	
<i>розповідає</i> про себе та інших, висловлює свої вподобання [2 СЗО 3.3], [2 ГІО 5.1]; <i>описує</i> себе, свій характер, захоплення, що відрізняють від інших; [2 ГІО 6.1] <i>розпізнає</i> та описує небезпеку вдома або в школі, в довкіллі; [2 СЗО 2.1]	
<i>ухвалює</i> рішення щодо простих побутових ситуацій з користю для здоров'я і безпеки [2 СЗО 2.3]; <i>пояснює</i> , від чого залежить безпека на вулиці, вдома, у школі [2 СЗО 2.4]; <i>визначає</i> здорові та шкідливі звички, правила догляду за органами тіла [2 СЗО 3.1]; <i>досліджує</i> зміни, що відбуваються [2 СЗО 3.2]; <i>досліджує</i> позитивні і негативні впливи на вибір здорової та безпечної поведінки [2 СЗО 3.3]; <i>досліджує</i> зміни, що відбуваються з людиною [2 СЗО 3.4]	Пізнання себе, своїх можливостей, здорова і безпечна поведінка. Частини тіла людини та їх функції. Турбота про здоров'я. Організація досліджень.
Людина серед людей	
<i>пояснює</i> , що може робити в сім'ї, серед однолітків, в школі [2 ГІО 7.2]; <i>дотримується</i> правил поведінки, що засвідчують повагу до інших [2 ГІО 6.2]; <i>доречно вживає</i> слова чемності [2 СЗО 4.4]; <i>надає допомогу</i> , коли просять та звертаються по неї [2 СЗО 1.3]; <i>висловлює</i> оцінні судження щодо вчинку, події, явищ [4 СЗО 2.2]; <i>добирає</i> докази до своїх висновків [2 ГІО 5.1]; <i>не порушує права</i> інших дітей, виявляє і засуджує вчинки, які ображають або принижують інших [2 ГІО 6.2], [2 ГІО 6.3]; <i>співпрацює</i> в групах для досягнення спільних цілей [2 ГІО 7.2]	Стандарти поведінки в суспільстві. Моральні норми. Навички співжиття і співпраці. Участь у благодійних заходах.
Людина в суспільстві	
<i>розпізнає</i> державні символи України, шанобливо ставиться до них [2 ГІО 8.3]; <i>розпитує і збирає</i> інформацію про свій край і державу, історичні події, відомих осіб, захисників і захисниць Вітчизни [2 ГІО 3.1]; <i>розпитує</i> старших про минуле, бере активну участь у спільних заходах державного значення [2 ГІО 7.1]; <i>дотримується</i> встановлених правил поведінки під час державних свят, класних, шкільних і громадських заходів [2 ГІО 2.3]	Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, і символів держави. Внесок українців у світові досягнення. Славетні українці. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.
Людина і світ	
<i>має</i> уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни [2 ГІО 3.1]; <i>усвідомлює</i> необхідність толерантного ставлення до інших країн і народів, цікавиться відповідною	Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв. Внесок українців у світові досягнення. Історичні



інформацією [2 СЗО 2.2]; <i>виявляє</i> інтерес до інформації про інші країни і народи [2 ГЮ 3.2]; на конкретних прикладах <i>доводить</i> важливість взаємозв'язків і взаємодії між країнами; в кризових ситуаціях [2 ГЮ 3.2]; <i>виявляє</i> доброзичливе ставлення до людей інших національностей, до їхніх культур і звичаїв [2 ГЮ 5.1]	події. Видатні історичні постаті. Розв'язання ситуацій морального вибору. Приклади допомоги постраждалим від воєнних дій.
Людина і природа	
<i>має</i> уявлення про форму Землі, вплив Сонця на сезонні явища в природі, причини змін пір року [2 ПРО 3.1]; <i>називає</i> пори року та відповідні їм місяці, явища в живій та неживій природі у різні пори року, умови вирощування рослин [2 ПРО 1.5]; <i>наводить приклади</i> зв'язку людини і природи [2 ПРО 3.1]; <i>розпізнає</i> зміни в живій та неживій природі; органи рослин; тварин різних груп [2 ПРО 4.3]; <i>розрізняє</i> форми земної поверхні [2 ПРО 1.5]; <i>класифікує</i> за певними ознаками рослини і тварин своєї місцевості, тіла неживої природи [2 ПРО 4.3]; <i>визначає мету</i> дослідження, <i>обирає</i> послідовність дій і обладнання для його виконання [2 ПРО 1.2]; <i>виконує дослідницькі завдання</i>: досліджує властивості повітря, води, ґрунту, гірські породи, рослини своєї місцевості; вимірює температуру повітря, води; спостерігає за тваринами, добовими і сезонними змінами у природі; визначає суттєві ознаки об'єктів неживої та живої природи на основі проведених досліджень [2 ПРО 1.4]; <i>фіксує результати</i> досліджень доступними способами і <i>робить висновки</i> [2 ПРО 1.5]; <i>дізнається</i> про природу, використовуючи різні джерела інформації [2 ПРО 2.1]; <i>застосовує</i> знання про природу в навчальних і життєвих ситуаціях [2 ПРО 3.1]; <i>наводить приклади</i> виробів, які допомагають людині у побуті [2 ПРО 3.3]; <i>розповідає</i> про використання матеріалів на основі їх властивостей [2 ПРО 3.4]; <i>знаходить</i> інформацію про найважливіші винаходи людства, використовуючи різноманітні джерела [2 ПРО 2.1]; <i>робить висновок</i>: природа потребує охорони [2 ГЮ 2.2]; <i>бере посильну участь</i> в природоохоронній діяльності [2 ПРО 3.4]	Повітря. Вода. Водойми рідного краю. Форми земної поверхні. Гірські породи. Ґрунт, його властивості і значення. Будова і різноманітність рослин. Умови вирощування рослин. Тварини дикі та свійські. Спостереження за тваринами. Земля та її форма. Обертання Землі. Рік. Місяць. Доба. Вплив Сонця на сезонні явища в природі Пори року та їх ознаки. Особливості життя рослин та тварин у різні пори року. Спостереження за добовими і сезонними змінами у природі. Охорона природи. Зв'язок людини і природи. Червона книга України. Рукотворні тіла та матеріали, їх властивості. Використання рукотворних матеріалів у побуті. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.

Інформатика
(навчальний предмет)



Інформатична освітня галузь

Пояснювальна записка

Метою навчання інформатиці є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування інформатичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів уявлення про роль інформаційно-комунікаційних технологій у житті людини;
- формування вмінь описувати об'єкти реальної та віртуальної дійсності різними засобами подання інформації;
- формування початкових навичок інформаційної діяльності, зокрема вмінь опрацьовувати текстову та графічну інформацію;
- формування у дітей початкового досвіду використання комп'ютерної техніки для розв'язування навчальних, творчих і практичних задач;
- розвиток логічного, алгоритмічного, творчого та об'єктно-орієнтованого мислення учнів.

За результатами формування предметної компетентності випускники початкової школи повинні використовувати початкові знання вміння та навички для:

- доступу до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію);
- опрацювання інформації;
- перетворення інформації із однієї форми в іншу; створення інформаційних моделей;
- оцінки інформації за її властивостями.

Програма побудована лінійно-концентрично (з горизонтальним поглибленням):

Рівні навчання Засоби та об'єкти навчання	2 клас	3 клас	4 клас
	Графічний редактор	Текстовий редактор	Середовище програмування
Змістові лінії			
Інформація. Дії з інформацією	+	+	зокрема пошук інформації у мережі Інтернет
Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією	+	+	+
Комп'ютерні програми. Меню та інструменти	+	+	+
Об'єкт. Властивості об'єкта	+	+	+
Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання.	+	+	+
Алгоритми	+	+	+

2 клас

Програмне забезпечення, яке використовується: графічний редактор



(офлайн та онлайн версії), зокрема графічний редактор середовища Scratch

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Інформація. Дії з інформацією	
<i>пояснює</i> значення інформації для життя людини, наводить приклади із власного досвіду [2 ІФО 1.1]; <i>наводить приклади</i> значення інформації для себе особисто [2 ІФО 1.1]; <i>називає</i> органи чуття, якими людина отримує інформацію із навколишнього середовища [2 ІФО 1.1]; <i>наводить приклади</i> інформації у різних видах: текстовій, графічній, звуковій тощо [2 ІФО 1.1]; <i>розрізняє</i> правдиву і неправдиву інформацію, припущення і фантазію [2 ІФО 1.4]; <i>використовує</i> мережі для отримання інформації та спілкування під контролем дорослих [2 ІФО 3.3]; <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]	Навколишній світ та інформація. Види інформації за способом подання.
Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією	
<i>розуміє</i> , що комп'ютер та інші комп'ютерні пристрої це інструменти для виконання дій з інформацією [2 ІФО 1.1]; <i>наводить приклади</i> технічних засобів, що допомагають передавати інформацію, поширювати інформацію [2 ІФО 1.1]; <i>використовує</i> цифрові пристрої у близькому для себе середовищі [2 ІФО 3.1]; <i>пояснює</i> , чому і як потрібно захищати себе і цифрові пристрої [2 ІФО 4.1]; <i>звертається</i> за допомогою у випадку наявності проблеми збоїв у роботі комп'ютера [2 ІФО 3.2]; <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]	Комп'ютерна техніка, як засіб здійснення дій з інформацією.
Об'єкт. Властивості об'єкта	
<i>називає</i> об'єкти навколишнього світу, властивості конкретних об'єктів та значення властивостей; [2 ІФО 1.3] <i>описує</i> об'єкт називаючи його властивості та їх значення; [2 ІФО 1.3] <i>порівнює</i> об'єкти за значеннями властивостей; [2 ІФО 1.3] <i>спостерігає</i> за об'єктами, визначає спільні та відмінні ознаки/властивості; [2 ІФО 1.3]; <i>наводить приклади</i> об'єктів, що відповідають заданим властивостям; <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]	Створення простих геометричних моделей об'єктів за описом їх властивостей. Зміна значень властивостей об'єкта (колір контуру, колір фону, форма об'єкта)
Комп'ютерні програми. Меню та інструменти	
<i>запускає</i> знайомі програми [2 ІФО 2.4]; <i>завершує</i> роботу з програмою [2 ІФО 2.4]; <i>називає</i> інструменти малювання у графічному редакторі [2 ІФО 2.4]; <i>обирає</i> інструмент малювання для досягнення конкретного результату; <i>створює</i> не складні малюнки за зразком [2 ІФО 2.4]; <i>створює</i> зображення об'єктів що складаються з	Меню комп'ютерної програми. Огляд різних прикладів меню. Інструменти комп'ютерних програм. Графічний редактор. Інструменти графічного редактора та їх



геометричних фігур та змінює значення властивостей [2 ІФО налаштування.Створення
--



2.4]; <i>вміє</i> змінити колір контуру або тла об'єкта обравши зразком колір іншого об'єкта за допомогою відповідних інструментів графічного редактора [2 ІФО 2.4]; <i>виконує</i> завдання із розфарбування або перефарбування малюнків [2 ІФО 2.4]; <i>пропонує</i> власні кольорові рішення малюнка [2 ІФО 2.4]; <i>пояснює</i> добір кольорів [2 ІФО 2.4]; <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]	та редагування не складних малюнків. Добір кольорової гами малюнка Збереження малюнків
Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання	
<i>об'єднує</i> об'єкти за їх властивостями або значеннями властивостей [2 ІФО 1.3]; <i>створює</i> візуальну відповідь простих та складених геометричних задач [2 ІФО 2.4]; <i>виділяє</i> та <i>переносить</i> фрагменти малюнка [2 ІФО 2.4]; <i>створює</i> графічні відповіді до навчальних завдань [2 ІФО 2.4]; <i>знаходить</i> приклади повторення і послідовності дій у повсякденній діяльності, близькому для себе середовищі [2 ІФО 2.1]; <i>визначає</i> закономірність об'єктів [2 ІФО 1.3]; <i>відтворює</i> послідовність об'єктів із заданою закономірністю [2 ІФО 2.1]; <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]	Перенесення фрагментів малюнка. Виділення і впорядкування даних за певною ознакою. Прості та складені сюжетні геометричні задачі. Копіювання фрагментів малюнку.
Алгоритми	
<i>визначає</i> послідовність кроків для виконавців [2 ІФО 2.1]; <i>знаходить</i> помилки у алгоритмах [2 ІФО 2.2]; <i>визначає</i> результат виконання лінійного алгоритму побудови простого геометричного зображення [2 ІФО 2.2]; <i>створює</i> малюнок за лінійним алгоритмом [2 ІФО 2.4]; <i>пропонує</i> власні алгоритми створення не складних геометричних зображень [2 ІФО 2.4]; <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]	Створення малюнків за готовими алгоритмами Складання власних графічних алгоритмів
Додаткові теми: онлайн графічні редактори, редагування малюнків за допомогою програмного забезпечення смартфонів.	



Дизайн і технології
(інтегрований курс)

Технологічна освітня галузь

Пояснювальна записка

Зміст технологічної освітньої галузі реалізовується через інтегрований курс «Дизайн і технології».

Метою навчання дизайну і технологій є розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та проєктно-технологічної компетентностей, необхідних для розв’язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-ужитковому мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок раціонального використання матеріалів, безпечного застосування традиційних та сучасних технологій;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проєктно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проєктування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Змістова лінія **«Інформаційно-комунікаційне середовище»** охоплює вивчення питань гармонійного поєднання функціональності та естетичності у виробі; пошук та опрацювання тематичної інформації у взаємодії з іншими; дослідження природних, штучних і синтетичних матеріалів; розрізнення та читання графічних зображень; конструювання виробів з готових деталей.

Змістова лінія **«Середовище проєктування»** спрямована на реалізацію творчого потенціалу учнів, створення умов для продукування ідей, вибору особисто привабливих об’єктів праці; проєктування – моделювання і конструювання; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів за їх властивостями; читання інструкційних карток із зображеннями для поетапного виготовлення виробу.

Змістова лінія **«Середовище техніки і технологій»** передбачає формування навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними інструментами та пристосуваннями; поетапне виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій; раціональне використання матеріалів.

Змістова лінія **«Середовище соціалізації»** спрямована на формування здатності оцінювати та презентувати результати проєктно-технологічної діяльності, обговорювати їх з іншими; ефективно використовувати створені вироби; долучатися до благочинної діяльності; виконувати трудові дії в побуті для самообслуговування та якісного облаштування життєвого простору.

Навчальний матеріал вибудовується навколо актуальних освітніх тем,



розв'язання життєвих проблем, встановлення взаємозв'язків з іншими освітніми галузями. Розподіл навчальних годин за темами, добір об'єктів праці вчитель визначає самостійно, враховуючи умови навчання та педагогічну доцільність.

Обов'язковою умовою проведення занять є виготовлення корисного й естетичного виробу – індивідуально, в парі або в групі, оцінювання і презентація результатів навчання. Увага акцентується на організації робочого місця, правилах внутрішнього розпорядку, безпеці праці та санітарних норм.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище	
<i>спостерігає</i> за природними об'єктами [1 ТЕО 1.3]; <i>збирає і заготовляє</i> природні матеріали [1 ТЕО 1.3; 3.1]; <i>організовує</i> робоче місце [1 ТЕО 4.2]; <i>дотримується</i> правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять [1 ТЕО 4.3]; <i>виготовляє</i> поетапно вироби з природних матеріалів за зображеннями або творчим задумом з допомогою дорослих [1 ТЕО 1.4]; <i>розрізняє</i> вироби декоративно-ужиткового мистецтва [1 ТЕО 2.2]; <i>описує</i> приклади виробів з різних джерел інформації (підручник, фотографії, каталоги, посібники, Інтернет-ресурси, музеї, фільми, мультфільми тощо) [1 ТЕО 2.2]; <i>виготовляє</i> виріб, застосовуючи технології декоративно-ужиткового мистецтва [1 ТЕО 2.1]; <i>називає та обговорює</i> у групі матеріали, корисність та естетичну цінність різних виробів [1 ТЕО 1.1; 1.3]; <i>розпізнає</i> матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробів візуально та на дотик [1 ТЕО 1.3]; <i>пояснює</i> доцільність використання матеріалів вторинної переробки для збереження природних ресурсів (водоймищ, лісу, тварин, корисних копалин тощо) [1 ТЕО 3.2]; <i>розрізняє</i> основні креслярські інструменти, лінії, види графічних зображень [1 ТЕО 1.2]; <i>читає</i> елементарні графічні зображення [1 ТЕО 1.2]; <i>складає</i> пласкі та об'ємні геометричні форми, вироби з деталей конструкторів або інших готових елементів (архітектурні споруди, транспортні засоби, роботи тощо) з допомогою дорослих, самостійно, в парі або в групі [1 ТЕО 1.4]	Природне середовище України. Природні матеріали рідного краю. Організація робочого місця. Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять. Матеріали, інструменти та пристосування. Вироби з природних матеріалів. Приклади виробів декоративно-ужиткового мистецтва (витинанка, гончарство, ткацтво, різьблення, писанкарство, аплікація, вишивка тощо). Джерела інформації Види матеріалів (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, нитки, дріт, пластик тощо). Елементи графічної грамоти. Види конструкторів, навчальних наборів (LEGO, мозаїка, конструктор із дерева, металу, магнітний, банчемс тощо)
Середовище проєктування	



<i>продукує</i> ідеї для вибору особисто привабливого об'єкта праці [1 ТЕО 1.1]; <i>вибирає</i> обґрунтовано об'єкт праці із запропонованих з допомогою вчителя [1 ТЕО 1.1]; <i>пояснює</i> функціональну та естетичну цінність обраного для проектування і виготовлення виробу [1 ТЕО 1.1]; <i>розглядає</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги) [1 ТЕО 1.4];	Виявлення проблеми. Обґрунтований вибір об'єкта праці для його проектування і виготовлення.
<i>здійснює</i> розмічання ліній на папері і картоні [1 ТЕО 1.4]; <i>описує</i> усно модель спроектованого виробу [1 ТЕО 1.4]; <i>пояснює</i> способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо) [1 ТЕО 1.3; 1.4]; <i>добирає</i> матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробу, зокрема і вторинні (природні, штучні і синтетичні) [1 ТЕО 1.3; 3.1]; <i>розрізняє</i> традиційні і сучасні технології виготовлення виробів (аплікація, ліплення, писанкарство, квілінг тощо) [1 ТЕО 2.1]; <i>читає</i> графічні зображення для поетапного виготовлення виробу з допомогою дорослих [1 ТЕО 1.2]	Дизайнерське проектування – моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон, пінопласт тощо). Графічні зображення для поетапного виготовлення виробу плоскої та об'ємної форми
Середовище техніки і технологій	
<i>працює</i> з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії [1 ТЕО 2.1]; <i>виготовляє</i> поетапно корисний й естетичний виріб за визначеною послідовністю самостійно або з допомогою дорослих [1 ТЕО 2.2]; <i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів та <i>вирізує</i> їх [1 ТЕО 2.1]; <i>розміщує</i> деталі виробу на площині [1 ТЕО 2.1]; <i>застосовує</i> нероз'ємні з'єднання (склеювання, причіплювання / пластилін, глина / тощо) [1 ТЕО 2.1]; <i>оздоблює</i> деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій [1 ТЕО 1.4; 2.2]; <i>раціонально</i> використовує матеріали (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, нитки, дріт, пластик тощо), зокрема і вторинні з допомогою дорослих [1 ТЕО 3.1; 3.2]	Ручні інструменти та пристосування, органайзери. Виготовлення виробу за інструкційними картками з графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо). Раціональне розмічання та обробка матеріалів
Середовище соціалізації	
<i>пояснює</i> корисність та естетичність створеного виробу; [1 ТЕО 1.1; 1.5] <i>презентує</i> результати власної або колективної проектно-технологічної діяльності, обговорює їх з іншими; [1 ТЕО 1.5] <i>долучається</i> спільно з батьками до благодійної діяльності в групах зі створеними виробами, зокрема для українських воїнів; [1 ТЕО 2.1; 4.1] <i>умотивовує</i> необхідність робити подарунки, допомагати іншим; [1 ТЕО 1.5; 4.1] <i>розрізняє</i> професії дорослих у сім'ї та родині в сфері матеріального і нематеріального виробництва; [1 ТЕО 4.1]	Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проекту. Презентабельність та реклама. Діяльність в групах та середовищі. Благочинна діяльність для задоволення потреб оточуючих. Світ професій. Побутове самообслуговування



<i>виконує</i> трудові дії в побуті: доглядає за одягом та взуттям (зав'язує шалик, пояс, шнурки тощо); [1 ТЕО 4.1; 4.2] <i>пояснює</i> правила догляду за домашніми тваринами, рослинами і <i>доглядає</i> за потреби; [1 ТЕО 4.1] <i>ремонтує</i> нескладні пошкодження книг, іграшок за потреби; [1 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3] <i>сервірує</i> нескладні страви (чай, канапки, тістечка тощо) за наочним прикладом та допомогою дорослих або спільно із старшими учнями [1 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]	
--	--

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище	
<i>досліджує</i> природні матеріали за формою, кольорами, властивостями (візуально, на дотик) [2 ТЕО 1.3]; <i>порівнює</i> природні і рукотворні форми [2 ТЕО 1.4; 2.2]; <i>організовує</i> робоче місце [2 ТЕО 4.2]; <i>дотримується</i> правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять [2 ТЕО 4.3]; <i>створює</i> поетапно композицію та вироби з природних матеріалів за зображеннями, зразком або власним задумом [2 ТЕО 1.1; 1.4]; <i>порівнює</i> традиційні і сучасні вироби декоративно-ужиткового мистецтва за матеріалами, техніками виконання, функціональними та естетичними властивостями [2 ТЕО 2.2]; <i>розрізняє</i> основні види народних декоративних візерунків, орнаментів [2 ТЕО 2.2]; <i>виявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до виробів декоративно-ужиткового мистецтва [2 ТЕО 2.2]; <i>виготовляє</i> виріб, застосовуючи технології декоративно-ужиткового мистецтва [1 ТЕО 2.1; 2.2]; <i>розрізняє</i> види матеріалів та називає сфери їх використання [2 ТЕО 1.3]; <i>досліджує</i> властивості матеріалів візуально та на дотик [2 ТЕО 1.3]; <i>аргументує</i> доцільність використання вторинних матеріалів для збереження навколишнього середовища [2 ТЕО 3.2]; <i>моделює</i> виріб з деталей конструктора за графічними зображеннями або власним задумом (самостійно, в парі або в групі) [2 ТЕО 1.4]	Природне і штучне середовище. Матеріали. Спостереження, імітація, фантазування. Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм. Організація робочого місця. Інструменти та пристосування. Моделі-аналоги. Характеристики традиційних і сучасних виробів декоративно-ужиткового мистецтва, знайомство з народними умільцями свого краю (реально або віртуально). Властивості матеріалів (природні матеріали, папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, тканина, нитки, шнури, дріт, пластик, пінопласт тощо). Конструктори, навчальні набори з графічними зображеннями, інструкційними картками
Середовище проєктування	
<i>продукує</i> ідеї для вибору об'єкта праці та обговорює їх з іншими [2 ТЕО 1.1]; <i>оцінює</i> проєктні ідеї – власні та інших [2 ТЕО 1.1]; <i>пояснює</i> вибір особисто привабливого об'єкта праці, відповідаючи на запитання дорослих [2 ТЕО 1.1; 2.2]; <i>обдумує</i> план реалізації задуму в матеріалі [2 ТЕО 1.1; 2.2];	Виявлення проблеми. Вибір об'єкта праці для його проєктування і виготовлення.



<i>прогнозує</i>, яким має бути виріб, його функціональну і естетичну цінність [2 ТЕО 1.1; 1.4]; <i>порівнює</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги)[2 ТЕО 1.4]; <i>моделює</i> виріб з елементами фантазування [2 ТЕО 1.4]; <i>описує</i> модель свого виробу [2 ТЕО 1.4]; <i>пояснює</i> способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо) [2 ТЕО 1.4; 1.3]; <i>добирає</i> матеріали для виготовлення виробу, застосовує вторинні матеріали [2 ТЕО 1.3]; <i>використовує</i> традиційні та сучасні технології виготовлення виробів (комбінована аплікація, оригамі, кірігамі, квілінг, витинанка тощо) [2 ТЕО 2.2]; <i>пояснює</i> визначену послідовність виготовлення спроектованого виробу за зображеннями [2 ТЕО 1.1; 2.2]	Дизайн-проектування – моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон, пінопласт тощо). Графічні зображення для послідовного виготовлення виробу плоскої та об'ємної форми. Поетапне проектування технології виготовлення виробу
Середовище техніки і технологій	
<i>працює</i> з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії [2 ТЕО 2.1; 4.3]; <i>виготовляє</i> поетапно виріб за визначеною послідовністю[2 ТЕО 2.2]; <i>здійснює</i> розмічання ліній на папері і картоні [2 ТЕО 2.1]; <i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів [2 ТЕО 2.1]; <i>з'єднує</i> деталі та <i>оздоблює</i> їх з використанням традиційних та сучасних технологій [2 ТЕО 2.1]; <i>дотримується</i> послідовності виготовлення виробу з допомогою вчителя [2 ТЕО 2.2]; <i>раціонально</i> використовує матеріали, зокрема і вторинні [2 ТЕО 3.1; 3.2]	Ручні інструменти та пристосування. Виготовлення виробу за графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо). Раціональне використання матеріалів
Середовище соціалізації	
<i>обґрунтовує</i> соціальну, функціональну та естетичну цінність створеного виробу [2 ТЕО 1.5]; <i>оцінює</i> та <i>презентує</i> результати власної проектно-технологічної діяльності [2 ТЕО 1.5]; <i>обговорює</i> результати з іншими [2 ТЕО 1.5]; <i>долучається</i> до благодійної діяльності в групах з власноручствореними виробами [2 ТЕО 2.1; 4.1]; <i>умотивовує</i> необхідність робити подарунки, допомагати іншим, бережливо ставитися до природного середовища[2 ТЕО 1.5; 4.1]; <i>висловлює</i> емоційно-ціннісне ставлення до професій дорослих у сім'ї та родині своїх друзів, однокласників [2 ТЕО 4.1]; <i>виконує</i> трудові дії в побуті: дрібний ремонт, догляд за одягом взуттям, засобами гігієни (упорядкування, чищення, пришивання гудзика тощо) [2 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]; <i>ремонтує</i> нескладні пошкодження книг, іграшок, шкільного приладдя тощо за потреби [2 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]; <i>готує</i> та <i>сервірує</i> нескладні страви за наочним прикладом з допомогою дорослих або спільно із старшими учнями,	Цінність виконаного проекту для соціальної сфери. Презентабельність та реклама. Благодійна та природоохоронна діяльність в групах та середовищі. Світ професій соціальної сфери. Побутове самообслуговування



дотримується культури поведінки за столом, гостинно пригощає батьків, друзів тощо [2 ТЕС 4.1; 4.2; 4.3]	
--	--

Мистецтво

(інтегрований курс)

Мистецька освітня галузь

Пояснювальна записка

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- розвиток почуттєвої сфери учнів, набуття ними досвіду емоційно-естетичних переживань;
- пробудження інтересу до пізнання творів різних видів мистецтва; виховання гордості за здобутки рідного мистецтва й поваги до творчості інших етносів та народів;
- формування умінь художнього сприймання, аналізу художньої мови та оцінювання творів мистецтва відповідно до вікових можливостей з використанням мистецької термінології;
- оволодіння способами художньо-творчої діяльності в різних видах мистецтва, комунікації з іншими в художній творчості;
- формування елементарних умінь застосування цифрових технологій у мистецькій творчості і презентації здобутів;
- розвиток мистецьких здібностей, здатності самовираження й керування власними емоційними станами через мистецтво та різні види художньої творчості;
- формування здатності встановлювати асоціації між видами мистецтва; між мистецтвом і явищами довкілля;
- досягнення усвідомлення значення мистецтва в житті людини;
- виховання культури глядача-слухача;
- формування здатності об'єктивно оцінювати творчі здобутки свої та інших.

Реалізація поставленої мети і завдань здійснюється за **змістовими лініями**: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Змістова лінія **«Художньо-творча діяльність»** націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ

художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля.

Змістова лінія **«Сприймання та інтерпретація мистецтва»** спрямована на пізнання цінностей, що відображають твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення.

Реалізація змістової лінії **«Комунікація через мистецтво»** націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно- мистецьких заходах, обговореннях тощо, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративного підходів.

Мистецтво сприяє формуванню *ключових компетентностей*, зокрема, у процесі:

- усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності (*вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною*).
- здійснення елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, визначення метру, запису ритму тощо) (*математична компетентність*).
- спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (*компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність*);
- самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (*інформаційно-комунікаційна компетентність*);
- формування умінь визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (*навчання впродовж життя*);
- співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашенні середовища для друзів, сусідів; прояву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан) (*громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей*);
- опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (*культурна компетентність*).



- проявів творчої ініціативи та намагання її реалізовувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (*підприємливість та фінансова грамотність*);

- виявлення бажання впроваджувати нові ідеї (*інноваційність*).

Мистецька освітня галузь може реалізовуватися через інтегровані курси або предмети вивчення за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

1

клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність	
<i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері; [1 МІО 1.1]; <i>дотримується</i> правил співу (постова, дихання) [1 МІО 3.1]; <i>відтворює</i> прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей); [1 МІО 1.1]; <i>виконує</i> пісні «в ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою рухів; [1 МІО 1.1]; [1 МІО 1.2]; [1 МІО 2.1]; <i>створює</i> елементарний ритмічний супровід до пісні; [1 МІО 1.1]; [1 МІО 1.2]; <i>добирає</i> тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу; [1 МІО 1.1]; [1 МІО 1.2]; <i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо); [1 МІО 1.1]; [1 МІО 1.2]; <i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах; [1 МІО 1.2]; <i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту); [1 МІО 2.2]; <i>відтворює</i> прості форми предметів і об'єктів довкілля фарбами (акварель, гуаш), графічними та пластичними матеріалами; [1 МІО 1.1]; <i>розміщує</i> пропорційно зображення, використовуючи всю площину аркуша; [1 МІО 1.1]; [1 МІО 1.2]; <i>компоує</i> (з допомогою учителя) зображення у форматі (вертикальний, горизонтальний); [1 МІО 1.1];	Спів. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах. Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики. Інсценізація пісень, створення театралізованих образів. Гра на музичних інструментах (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо): створення елементарного ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо. Знайомство з нотним записом (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла, половинна, чверть, восьма). Використання музичної діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану. Використання різних ліній, плям, форм, кольорів і їх відтінків для створення візуальних образів. Організація робочого місця. Створення зображень графічними матеріалами,



<i>створює</i> елементарний стрічковий візерунок, прості декоративні розписи; [1МІО 1.2]; <i>використовує</i> в роботі основні, похідні, теплі й холодні кольори; [1МІО 1.1]; <i>змішує</i> фарби для отримання нових кольорів [1МІО 1.1]; отримує насичені та ненасичені відтінки, розбавляючи фарбу водою [1МІО1.1]; <i>користується фарбами</i> (акварель, гуаш), олівцями (кольоровими, восковими), пластиліном, фломастерами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо; [1МІО1.1]; <i>спостерігає</i> різноманітність і красу природних форм, рослин, птахів, тварин у навколишньому середовищі; [1МІО 1.3] <i>досліджує</i> і виявляє цікаве, незвичайне у довкіллі; [1 МІО 1.3]; <i>наводить приклади</i> геометричної подібності природних та штучних об'єктів; [1 МІО 1.3]; <i>працює</i> (вирізує, конструює) з папером, з природнім матеріалом; [1 МІО 1.2]; <i>дотримується</i> правил техніки безпеки; <i>експериментує</i> з кольорами, лініями, формами тощо; [1МІО 1.2]; <i>прикрашає</i> (за допомогою дорослого) середовище, в якому живе і навчається; [1МІО 1.3]; <i>виконує</i> нескладні ролі, етюди-наслідування; [1МІО 1.1]; [1МІО 1.2]; <i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жесту, перевтілюючись у різних персонажів; [1МІО1.1]; [1МІО 3.3]; <i>рухається</i> в ритмі і темпі музики, <i>узгоджує</i> свої рухи з музичним супроводом (співом); <i>орієнтується</i> у просторі; [1МІО 1.1]; <i>придумує</i> образи і <i>створює</i> їх знайомими засобами мистецької виразності; [1МІО 1.2]; <i>імпровізує</i> засобами пантоміми (міміка, жести); [1МІО 1.2]; <i>виконує</i> твори мистецтва (співає, малює, танцює, декламує тощо), які подобаються; [1МІО 3.4] ; <i>називає</i> свої уподобання у мистецтві [1МІО3.4] ; <i>розуміє</i> правила поведінки в театрі; [1МІО3.3]	фарбами. Елементарне компонування елементів композиції (площинної, об'ємної). Вирізування, конструювання з паперу. Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Ліплення з пластичних матеріалів. Дотримання охайності та правил техніки безпеки. Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Прикрашання місця, де навчається, живе. Використання образотворчої діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану. Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування. Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми(міміка, жести).
Сприймання та інтерпретація мистецтва	
<i>сприймає</i> твір мистецтва та <i>висловлює</i> враження, <i>добирає</i> із запропонованих слів співзвучні особистим емоціям; [1МІО2.1]; <i>визначає</i> темп (повільно, помірно, швидко); реєстр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру), характеризує мелодію; [1МІО2.2] <i>визначає</i> колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та таучнівських робіт; [1МІО 2.2] <i>порівнює</i> музичні та візуальні образи; [1МІО2.2]	Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-характеристик, що суголосні з особистими емоціями та враженнями. Визначення засобів виразності твору мистецтва.



<i>помічає</i> красу в довкіллі; [1МІО 1.3] <i>орієнтується</i> у видах театру (ляльковий, музичний) та кін [1МІО 2.1]; [1МІО 2.2] <i>називає</i> твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій [1МІО 3.4]	Порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням. Знайомство з деякими видами театру та кіномистецтва. Використання творів різних видів мистецтва для задоволення
Комунікація через мистецтво	
<i>презентує</i> результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо); [1МІО 3.2]; <i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва, зокрема, змісту анімаційних фільмів, театральних вистав тощо; [1МІО 3.3]; <i>дотримується</i> правил творчої співпраці [1МІО 3.2]; <i>вербально описує</i> свій творчий задум; <i>визначає</i>, що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано [1МІО 3.1];	Презентація та характеристика власних творчих досягнень. Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій тощо). Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо). Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.

2

клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність	
<i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері, темпі, динаміці; [2 МІО 1.1]; <i>дотримується</i> правил співу (постава, дихання, інтонація) [2 МІО 3.1]; <i>створює</i> варіанти ритмічного супроводу до пісні; [2 МІО 1.1]; [2 МІО 1.2]; <i>відтворює</i> прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертих та восьмих тривалостей), зокрема у різних темпах; [2 МІО 1.1]; <i>добирає</i> тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу; [2 МІО 1.1]; [2 МІО 1.2]; <i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо); [2 МІО 1.1]; [2 МІО 1.2]; <i>придумує</i> образи і <i>створює</i> їх знайомими засобами музичної виразності; [2 МІО 1.1];	Спів (співацька постава, дихання, інтонація, дикція). Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах. Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики. Інсценізація пісень, створення театралізованих образів. Знайомство з нотною грамотою (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла, половинна, чверть, восьма). Малювання графічними матеріалами, фарбами.



<i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах; [2 МИО 1.2]; <i>виконує</i> пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою, виразним інтонуванням; добирає реквізит; [2МИО 1.1]; [2 МИО 1.2]; [2 МИО 2.1]; <i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту); [2МИО 2.2] <i>виконує</i> прості живописні, графічні, декоративні, пластичні композиції; [2МИО 1.1]; <i>складає</i> та розташовує на площині (в просторі) окремі елементи зображень (форм) в просту композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну, просторову); [2 МИО 1.2]; відповідно задуму <i>обирає</i> формат для зображення (вертикальний, горизонтальний) композиції; <i>використовує</i> всю площину аркуша [2МИО 1.1]; <i>використовує</i> основні, похідні, теплі й холодні кольори; <i>утворює</i> відтінки кольорів; [2 МИО 1.2]; <i>експериментує</i> з кольорами, лініями, формами тощо; [2 МИО 1.2]; <i>користується</i> художніми та природними матеріалами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо втілення задуму; [2 МИО 1.2]; <i>працює</i> (вирізує, конструює) з папером, з природними матеріалами; [2 МИО 1.2]; <i>дотримується</i> правил техніки безпеки; [2МИО 1.1]; <i>бере участь у прикрашанні</i> середовища, в якому живе і навчається; [2 МИО 1.3]; <i>виконує</i> нескладні ролі, етюди-наслідування; [2МИО 1.1]; <i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жести, перевтілюючись у різних персонажів; [2 МИО 1.2]; <i>рухається</i> в ритмі і темпі музики, узгоджує свої рухи з музичним супроводом (співом); <i>орієнтується</i> у просторі; [2 МИО 1.1]; <i>дотримується</i> правил поведінки в театрі; [2 МИО 3.3]; <i>імпровізує</i> засобами пантоміми (міміка, жести); [2 МИО 1.2]; <i>вирізняє</i> види мистецької діяльності, звернення до яких поліпшує його/її настрій [2 МИО 3.4]	Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компонування елементів композиції (площинна, об'ємна). Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Використання різних ліній, плям, форм, кольорів та їх відтінків для створення візуальних образів. Вирізування, конструювання з паперу. Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів. різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Ліплення з пластичних матеріалів різними прийомами і способами. Прикрашання місця, де навчається, живе. Організація робочого місця. Дотримання охайності та правил техніки безпеки. Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування. Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести). Використання видів мистецької діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.
Сприймання та інтерпретація мистецтва	
<i>сприймає</i> твір мистецтва та <i>висловлює</i> враження, добираючи із запропонованих слова, які співзвучні особистим емоціям; [2 МИО 2.1]; <i>визначає</i> темп (повільно, помірно, швидко); реєстр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру, окремих	Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-характеристик, що співзвучні



музичних інструментів (сопілка, бубон, барабан, скрипка, бандура, фортепіано тощо)), характеризує мелодію; [2 МИО 2.2]	особистим емоціям та враженням. Визначення засобів виразності твору.
<i>визначає</i> колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та учнівських робіт; [2 МИО 1.1]; [2 МИО 2.1]; <i>порівнює</i> музичні та візуальні образи, твори мистецтва та явища довкілля; [2 МИО 2.2] [2 МИО 1.3] <i>розрізняє</i> види театру (ляльковий, музичний, драматичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм); [2 МИО 2.2]; <i>використовує</i> театральну термінологію (сцена, актор, костюм, декорація); [2 МИО 2.1]; [2 МИО 2.2]; <i>виявляє</i> твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій [2 МИО 3.4]	Порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням. Знайомство з деякими видами театру (ляльковий, музичний, драматичний), кіномистецтва (кінофільм, мультфільм (графічна, пластична, лялькова анімація)). Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення та поліпшення емоційного стану.
Комунікація через мистецтво	
<i>виявляє</i> (з допомогою вчителя) та бере участь в обговореннях інформації, здобутої з творів мистецтва; [2 МИО 3.3]; <i>презентує</i> результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо); [2 МИО 3.2]; <i>вербально описує</i> свій творчий задум; <i>визначає</i> , що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано; [2 МИО 3.1]; [2 МИО 3.2]; <i>готовий / -а</i> до того, що може не вийти з першого разу так, як задумав / -ла; [2 МИО 3.1]; <i>виявляє</i> досягнення у художньо-творчій діяльності однолітків; [2 МИО 3.3]; <i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва; [2 МИО 3.3]; <i>обговорює</i> з однолітками свої враження від творів різних видів мистецтва відомих митців, від дитячої творчості; [2 МИО 3.3]; <i>дотримується</i> правил взаємодії і творчої співпраці. [2 МИО 3.3];	Виховні ситуації: обговорення (з допомогою вчителя) інформації – сюжетів, характерів персонажів тощо, отриманої з творів мистецтва. Презентація та характеристика власних творчих досягнень. Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій, флеш-моби тощо); Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо) Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.